

prof. dr hab. Ryszard Szpyra  
Akademia Sztuki Wojennej  
Warszawa

Warszawa 29.12.2022 r.

### **Arkusz recenzji rozprawy doktorskiej**

**Recenzja rozprawy doktorskiej:** Brigadier General Pilot Saeed Abdulrahman Alshehri

**zatułowanej:** *PROPOSED STRATEGY FOR USING SOFT POWERS FOR THE KINGDOM OF SAUDI ARABIA TO CONFRONT THE GROWING IRANIAN REGIONAL THREAT*

**W postępowaniu o nadanie stopnia doktora w dziedzinie:** nauki społeczne

**w dyscyplinie:** nauki o bezpieczeństwie

**Forma rozprawy:** praca pisemna.

**Stwierdzenie spełnienia albo braku spełnienia przesłanki, o której mowa w art. 187 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce dotyczącej przedmiotu rozprawy:**

1. **Stwierdzenie spełnienia albo braku spełnienia oryginalnego rozwiązania problemu naukowego.**

Recenzowana rozprawa mimo, że zawiera wiele elementów rozważań teoretycznych to jednak głównym jej głównym celem nie jest rozwiązanie problemu nauk podstawowych.

2. **Stwierdzenie spełnienia albo braku spełnienia rozwiązania w zakresie zastosowania wyników własnych badań naukowych w sferze gospodarczej lub społecznej.**

Recenzowana rozprawa zawiera rozwiązanie problemu naukowego w zakresie zastosowania własnych badań w sferze społecznej. Kandydat szeroko sięgając do teorii dążył do sformułowania naukowej rekomendacji dla przywództwa Królestwa Arabii Saudyjskiej w zakresie wybranego aspektu działań polityki międzynarodowej tego państwa. Jest to świadomy wybór kandydata zawarty w jego stwierdzeniu, iż:

*„Znaczenie tego opracowania wynika z wyników i rekomendacji tego badania, które zostaną zastosowane dla aktywacji saudyjskiej miękkiej siły w celu konfrontacji z wpływami Iranu na Bliskim Wschodzie. Co z kolei wzmocniłoby bezpieczeństwo narodowe Arabii Saudyjskiej, zapewniłoby bezpieczeństwo społeczeństwu, zachowanie tożsamości poprzez określone programy i narzędzia, wraz z precyzyjnym planowaniem i realizacją rozwiązywania tego kluczowego problemu na kolejnych etapach w krótkim, średnim i długim okresie.”*

Potwierdzeniem tego jest także jeden z elementów celu badań o treści: *„Zaproponowanie strategii wykorzystania saudyjskiej miękkiej siły przeciwko rosnącej roli Iranu w regionie.”*

Świadczy o tym ponadto treść ogólnego problemu badawczego o treści: *„Jak można wykorzystać miękką siłę Arabii Saudyjskiej do stawienia czoła rosnącemu zagrożeniu regionalnemu ze strony Iranu?”*

Takie deklaracje kandydata znajdują pełne potwierdzenie w treści rozprawy. Jej merytoryczna część zawiera bowiem wyniki analiz rosnącej roli Iranu w regionie arabskim, irańskie interesy i cele narodowe w tym regionie oraz mechanizmy ich realizacji, w tym kierunki irańskiej polityki zagranicznej na Bliskim Wschodzie. Ponadto także konsekwencje roli Iranu w regionie i skutki irańskiego programu nuklearnego dla bezpieczeństwa narodowego Arabów. W dalszej kolejności zawiera opis zmian międzynarodowych i regionalnych oraz ich wpływ na bezpieczeństwo narodowe Królestwa Arabii Saudyjskiej, a w tym analizę wymiarów i zmiennych międzynarodowych i ich konsekwencje dla bezpieczeństwa narodowego tego państwa. Zamykającą częścią rozważań merytorycznych jest autorska rekomendacja w zakresie strategii i wykorzystanie miękkiej siły Królestwa Arabii Saudyjskiej w regionie dla uzyskania bezpieczeństwa narodowego. Ta część rozprawy zawiera opis miękkiej siły i jej roli w osiągnięciu bezpieczeństwa narodowego Królestwa Arabii Saudyjskiej, proponowane treści strategii wykorzystania miękkiej siły w gospodarce oraz bezpieczeństwie politycznym i militarnym Arabii Saudyjskiej a także w sferze społecznej i kulturalnej.

Z analizy merytorycznych treści rozprawy płynie konkluzja, iż należy uznać, że postawiony problem został rozwiązany a cel pracy osiągnięty. W rezultacie tego stwierdzam, że **recenzowana rozprawa spełnia wymagania przesłanki, o której**

**mowa w art. 187 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce dotyczącej przedmiotu rozprawy.**

**Stwierdzenie spełnienia albo braku spełnienia przesłanki, o której mowa w art. 187 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce dotyczącej prezentowania ogólnej wiedzy teoretycznej oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej:**

1. **Stwierdzenie posiadania albo braku posiadania** ogólnej wiedzy teoretycznej kandydata w dyscyplinie albo dyscyplinach. Ocena wiedzy teoretycznej kandydata na podstawie treści pracy.

Z treści rozprawy wynika, że kandydat dysponuje rozległą wiedzą w zakresie bezpieczeństwa narodowego oraz międzynarodowego co należy zaliczyć do najważniejszych rozważań nauk o bezpieczeństwie. Jego analizy opierają się na ponad 160 międzynarodowych publikacjach i źródłach oraz około 100 witrynach internetowych. Szczególnie imponujący jest tu dobór źródeł i publikacji z regionu Bliskiego Wschodu. Kandydat prowadzi pogłębione i rozległe analizy posługując się poprawną terminologią i właściwym jej używaniem. Poprawnie identyfikuje też różne relacje w analizowanym środowisku. Do mankamentów zaliczyć należy brak polskich publikacji szczególnie traktujących o Naukach o Bezpieczeństwie. Jednakże mimo tego kandydat doskonale rozumie istotę i problemy bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego a **recenzowana rozprawa spełnia wymagania przesłanki, o której mowa w art. 187 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce dotyczącej prezentowania ogólnej wiedzy teoretycznej.**

2. **Stwierdzenie posiadania albo braku posiadania** umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Umiejętność ta zawiera się w kilku kompetencjach, których oceny zawarte są poniżej:

- **Stwierdzenie posiadania albo braku posiadania umiejętności** prawidłowego dostrzegania i identyfikowania problemu naukowego i uzasadniania jego istnienia.

Kandydat potrafił znaleźć użyteczny ze społecznego punktu widzenia obszar badań, jakim jest bezpieczeństwo narodowe Królestwa Arabii Saudyjskiej na tle

bezpieczeństwa międzynarodowego regionu. Użyteczność ta wynika z jego saudyjskiego obywatelstwa. Jednocześnie w tym obszarze potrafił zidentyfikować problem naukowy. Jest on zawarty w pytaniu: *Jak można wykorzystać miękką siłę Arabii Saudyjskiej do stawienia czoła rosnącemu zagrożeniu regionalnemu ze strony Iranu?*”

Kandydat dostrzegł, iż obecnie nadrzędną wartością jest wspieranie stabilnego i bezpiecznego środowiska międzynarodowego. Kwestia ta ma szczególne znaczenie na Bliskim Wschodzie, gdzie występuje mozaika różnych, często sprzecznych interesów. Do jednego z destabilizujących aktorów autor zaliczył rząd w Iranie. Dlatego dla kandydata ważnym problemem jest więc potrzeba uzyskania odpowiedzi na pytanie, jak przeciwdziałać takim próbom destabilizacji pokoju na Bliskim Wschodzie. Kandydat dostrzegł, że coraz większą uwagę zwraca się na możliwość wywierania miękkiego wpływu na poszczególne elementy systemu międzynarodowego w tym regionie. Dlatego zdecydował się na zbadanie potencjalnych korzyści, jakie mogą wyniknąć z zastosowania „soft power” wobec Iranu w celu utrzymania pokoju w tej części świata. Jednocześnie jego analiza piśmiennictwa na ten temat dowodzi, że problem ten nie doczekał się zadowalającego rozwiązania.

Ten sposób postępowania dowodzi, że kandydat rozprawy posiada umiejętność dostrzegania problemu naukowego i uzasadniania jego istnienia.

- **Stwierdzenie posiadania albo braku posiadania umiejętności** prawidłowego sformułowania elementów koncepcji badań prowadzących do rozwiązania zidentyfikowanego problemu naukowego.

Mając określony problem badawczy kandydat opracował pozostałe elementy koncepcji badań. W ramach tego określił wielocłonowy cel badań, którego głównym, końcowym elementem jest *zapropozowanie strategii wykorzystania saudyjskiej miękkiej siły przeciwko rosnącej roli Iranu w regionie*. Określił również problemy szczegółowe dekomponujące problem ogólny. Pozostałe cele to efekty pozwalające na osiągnięcie celu głównego. Następnie określił swoje stanowisko badawcze sprowadzające się do zastosowania pluralizmu metodologicznego. Stanowisko to polegała na wykorzystaniu kilku metod teoretycznych w celu określenia naukowych odpowiedzi na badany problem. W ramach tego

stanowiska zaplanowano przeprowadzenie badań przy użyciu metody deskryptywnej, którą zastosowano do określenia roli Iranu w regionie arabskim; metody analitycznej, którą zastosowano do zbadania współczesnych zmiennych międzynarodowych i regionalnych oraz ich wpływu na bezpieczeństwo narodowe Królestwa Arabii Saudyjskiej oraz metody dedukcyjnej, która posłużyła do określenia proponowanej strategii wykorzystania „soft power” Królestwa Arabii Saudyjskiej w różnych dziedzinach. Ponadto kandydat zaplanował też przeprowadzenie badań praktycznych w postaci badania opinii. Kandydat określił także ograniczenia i źródła badawcze. Nie zaproponował co prawda hipotez jednak przy deskryptywno-analitycznym podejściu hipoteza ta nie jest niezbędna.

Wobec stwierdzonych faktów uznaję, że kandydat posiadania umiejętności prawidłowego sformułowania elementów koncepcji badań prowadzących do rozwiązania zidentyfikowanego problemu naukowego.

- **Stwierdzenie posiadania albo braku posiadania znajomości** metod badawczych i umiejętności prawidłowego ich doboru i zastosowania (zrealizowania).

Kandydat zaplanował i przeprowadził badania z celowo dobranymi metodami i narzędziami badawczymi. Dla znalezienia odpowiedzi rozwiązującej problem badawczy wykorzystał szereg metod i teorii. Metoda deskryptywna (opisowa) poprzedzała zastosowanie metod analitycznych. Warto zaznaczyć, że metoda opisowa jest szczególnie ważna w naukach społecznych i jest stosowana w różnych dyscyplinach takich jak, polityka, ekonomia czy socjologia. Równoległe z deskryptywną kandydat stosował metodę analityczną w ramach, której dokonywał podziału zjawisk i problemów badawczych na ich podstawowe elementy. Celem takiego działania było ułatwienie procesu badawczego oraz identyfikacja przyczyn, które doprowadziły do jego powstania. Kandydat wykorzystywał różne rodzaje tej metody takie, jak analityczno-opisowe, porównawcze czy eksploracyjne. W ramach metody analitycznej kandydat wykorzystywał narzędzia badawcze umożliwiające pozyskiwanie surowych danych z prób badawczych od respondentów sięgając po powszechnie stosowane narzędzia badawcze w postaci kwestionariusza i wywiadu. Kandydat stosował też dedukcję dokonując dociekań wewnątrz umysłowych opartych na założeniach logiki. Kandydat świadomie przyjął też subiektywne i czasowe ograniczenia badawcze. Badania

swoje opierał na źródłach pisanych oraz terenowych do których należały wywiady osobiste, wizyty oraz korespondencje.

Biorąc pod uwagę tematykę badań oraz perspektywę bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego dobór metod badawczych należy uznać za poprawny. W rezultacie stwierdzić należy, że kandydat wykazał się dobrą znajomością metod badawczych oraz umiejętnością prawidłowego ich doboru i zastosowania.

- **Stwierdzenie posiadania albo braku posiadania umiejętności** dokonania krytycznej oceny uzyskanych wyników badań.

Umiejętność ta jest wykazana poprzez stosowanie różnych podejść oraz metod badawczych. Widoczne jest to zarówno w warstwie opisowej, jak i analitycznej. Jednakże jako niedostatek należy potraktować to, że Kandydat nie odniósł się krytycznie w zakończeniu rozprawy do swoich rezultatów badawczych oraz nie wskazał perspektywy dalszych badań.

- **Stwierdzenie posiadania albo braku posiadania umiejętności** poprawnego sformułowania sprawozdania z tych wyników w sferze formy i treści.

Rozprawa zawiera wszystkie oczekiwane elementy sprawozdania z uzyskanych wyników badań. Zawiera wprowadzenie w problematykę badań, opis sfery metodologicznej badań w postaci rozdziału metodologicznego oraz część merytoryczną zawartą w trzech rozdziałach pracy. Ponadto w treści rozprawy znajduje się też rozdział z definicjami używanej terminologii. Istotną częścią rozprawy jest też dodatkowa syntetyczna wersja uzyskanych rekomendacji. Rozprawa zawiera też szereg załączników i dobrze opracowaną bibliografię. Do niedostatków tego opracowania zaliczyć należy brak odniesienia się do zamierzeń koncepcji. Kandydat nie ocenia co mu się udało osiągnąć a co nie. Nie ocenia też samego przebiegu badań. Jednakże treści te w postaci rozproszonej można znaleźć w całej rozprawie. Ponadto rozprawa zawiera drobne usterki redakcyjnych, które jednak nie wpływają na pozytywną ocenę jej formy.

Należy więc stwierdzić, że Kandydat posiada umiejętność poprawnego sformułowania rezultatów swoich badań oraz wykazał się też umiejętnością redakcyjnego opracowania rozprawy na dobrym poziomie.

- **Ocena stopnia oryginalności uzyskanych wyników.**

Rozprawa niewątpliwie zawiera oryginalną, autorską treść uzyskaną za pomocą przeprowadzenia pracochłonnych badań oraz poprawnego zredagowania sprawozdania z rezultatów tych badań.

- **Ocena wartości naukowej i praktycznej uzyskanych wyników.**

Kandydat dokonał syntezy przemyśleń zwartych w wielkiej ilości rozproszonych źródeł pisanych na temat miękkiej siły (soft power). Z benedyktyńską starannością przeanalizował sytuację zewnętrzną Arabii Saudyjskiej w wielu obszarach aktywności państwa. Analiza tego otoczenia ma dużą wartość użytkową, gdyż może być wykorzystana jako wartościowy materiał dla dalszych badań, jak również do celów dydaktycznych.

Dużą wartość naukową stanowi autorski model wykorzystania saudyjskiej miękkiej siły przeciwko rosnącej roli Iranu w regionie. Znaczna część tego modelu jest uniwersalną koncepcją teoretyczną mogącą mieć zastosowanie również w odniesieniu do innych podmiotów stosunków międzynarodowych. Oczywiście największą wartość użytkową stanowi dla przywództwa Królestwa Arabii Saudyjskiej, gdyż jest bardzo dobrze udokumentowanym i przebadanym produktem naukowego badania.

W stosunku do tego kryterium należy również stwierdzić, że recenzowana rozprawa reprezentując wysoką wartość naukową i praktyczną spełnia wymagania stawiane rozprawom doktorskim.

**Z przeprowadzonej analizy wynika, że recenzowana rozprawa spełnia wymagania przesłanki, o której mowa w art. 187 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce dotyczącej prezentowania ogólnej wiedzy teoretycznej oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej.**

**Wątpliwości, które należy rozstrzygnąć w czasie obrony pracy.**

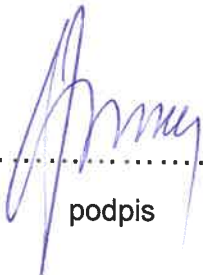
Pytania na obronę rozprawy:

1. Dlaczego nie sformułowano hipotez badawczych?
2. Jakie treści powinno zawierać zakończenie sprawozdania z badań i dlaczego niektórych z nich nie ujęto w zakończeniu rozprawy?

3. Jak rozumiana jest istota bezpieczeństwa w polskim piśmiennictwie dotyczącym Nauk o Bezpieczeństwie?
4. Jakie relacje możemy zidentyfikować między takimi kategoriami, jak „miękką siłą” (soft power i „bezpieczeństwo kulturowe”)?

#### **Końcowa konkluzja i ocena**

Ja, niżej podpisany stwierdzam, że recenzowana rozprawa doktorska **Brig. Gen. Pilota Saeeda Abdulrahman Alshehriego** spełnia warunki określone w art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. z 2021 r., poz. 478) i wnioskuję do Rady Dyscypliny Naukowej „Nauki o Bezpieczeństwie” Wojskowej Akademii Technicznej im. Jarosława Dąbrowskiego w Warszawie o dopuszczenie **Brig. Gen. Pilota Saeeda Abdulrahman Alshehriego** do dalszych etapów postępowania doktorskiego.

  
.....  
podpis